

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

L' HOME FELIS

—Que vaji dihent la premsa
que “el Coso no ha resultat.”

Lo qu' era “Coso florido”
s' ha tornat “Coso granado.”

Domingo Restó
Antonio López

CRONICA

JA veurán com al últim republicans y catalanistas ens arribarém á entendre... si no en tot, en moltes coses que afectan á la dignitat y al bé de Catalunya.

Naturalment qu'es difícil que aném may els republicans á pendre una part directa ni indirecta en manifestacions com la que 'l día de Corpus y ab el títol de *Festa nacional catalana* van realisar els companys de causa en el Desert de Sarriá; y no hi podrém anar, no perque no estimém tot lo qu'es propi, típich y genuí de la nostra terra, sino perque entre lo genuí, lo típich y lo propi hi ha qui s' empenya en colcarhi recorts intempestius, que tenen més de tristos que de gloriosos y que pugnan ademés ab las aspiracions propias de la XX centuria en que vivim.

La titulada *Festa nacional catalana* instaurada en guany, s' ha determinat que tingui sa fetxa de celebració precisament en la diada de Corpus, en remembransa del Corpus de sanch del any 1640 que marca l' a'sament de Catalunya contra 'l govern despóich de Felip IV y 'l Comte Duch de Olivares... Un fet que á cap catalá que pensi y reflexioni pot entusiasmarlo.

Perque si l' acte primer d' aquella cruenta tragedia consagra 'l dret á la insurrecció emanat de la desesparació d' un poble vexat y oprimít, demostra ademés la veritat d' aquell adagi de la terra: «quan la pedra es fora de la má, no se sab shont vá.»

Catalunya, llavoras, pera deixar de ser espanyola, s' hagué de fer francesa. De una subjecció hagué de caure en un' altra subjecció pot ser més extranya que la primera. Joguina de las cábalas diplomáticas propias d' aquella época, la nomenada Pau del Pirineu posé fi als horrors d' una guerra llarga y empenyada, y d' aquella Pau ne resultá la divisió de Catalunya en dos trossos y l' anejió d' un d' ells á la vebina Fransa. La fals dels segadors del Corpus de sanch feren de ganiveta y descabalaren per sempre més el pá de la nacionalitat catalana.

Per sempre més, perque 'ls pobles catalans d' enllá del Pirineu s' hi troban molt bé dintre de Fransa.

¿Y aquest resultat tan trist, tan deplorable, tan funest pera Catalunya ha de constituhir avny una gloria y una aspiració fins á convertirse en la base d' una *Festa nacional*?

¿No té Catalunya altrás fetxas més dignas en sos gloriosos anals?

Respecte á la forma en que la titulada *Festa nacional catalana* fou celebrada, poca cosa tinch que dirhi.

Y aixó que no 'm costaría gayre posarla en solfa anant á buscar las notas mateixas de las ressenyas

que la premsa catalanista ha fet sempre de las *brenadas republicanas*.

La *Festa* ha sigut en certa manera una imitació d' aquellas brenadas del Coll: un aplech d' individualitats y de centres, á la expansió del ayre lliure, en honor d' una idea determinada.

Las brenadas del Coll, més nutridas de gent y menos subjectas á previa reglamentació; més espontáneas, y sino ab pretensions artísticas y literarias, mil vegadas més populars y animadas, y en resultats práctichs y positius més ricas y fecondas. D' ellas ne va sortir en gran part la formidable empena republicana qu' en las llytas electorals de dos anys enrera tot ho arrollá. Ab aquesta decisió triomfal sapigueren repondre las massas populars á las pullas, á las invectivas y als desprecis dels companys de causa.

Y al cap-de vall per anar á caure ells en els mateixos procediments, afanyosos de conseguir per iguals medis idéntichs resultats.

No es per ningú un secret la divisió que 'ls mina, la discordia que 'ls separa; á ningú s' ocultan las incompatibilitats de carácter, de sentiments y d' ideas que destarotan la seva acció cada vegada que s' proposan condensarla en las llytas dels comicis. Ab tot y empenyarse en fer abstracció completa de la realitat, la realitat s' imposa. Y aixís, per exemple, 'l que té ideas liberals ó democráticas, per catalanista que s' digui, no s' podrá lliurar de l' antipatía y la enemistat del company de causa que las sustenti reaccionarias ó clericals. Aixó en quant á la manera de pensar. Queda encare 'l camp erissat d' espinas de las qüestions personals, en una comunió que ha fet sempre un abús tan gran de las antipáticas bregas del personalisme.

Per aixó tractan de buscar un acort ó de simular que 'l buscan ab la *Festa nacional catalana*.

Fins en Rusifol, presentantse inopinadament á la *Festa*, tot just arribat de Madrit, no sembla sino que volgués fer un punt de Lerroix, sense tenir las brillants qualitats d' energia, enteresa y eloqüencia que tant distingeixen al adalit republicá.

Pero en el concepte de vigorisar l' acció política del regionalisme, de poch li servirán aquestas festas al ayre lliure que tant serveixen als republicans. La *Marsellesa*, ab sas notas vibrants, ab sa significació emancipadora del esperit humá, apagará l' eco funerarí d' *Els Segadors*, himne migrat, mistificació y á la vegada remembransa d' un dels fets més tristos de la historia d' un poble.

Y 'l poble de Catalunya no está pas pera mirar enrera, com no hi estava en els millors temps de la seva historia.

L' inteligencia entre republicans y catalanistas de que 'ls parlava al comens d' aquesta crónica, ha surgit de sobte, y creyém que s' solidarará combatent ab energia 'ls creixents abusos de la centralisació. Pe-

L' ARRIBADA DE L' ESQUADRA

—¿Ingleses?... Voy á avisar al alcalde... y al cajero... si es que en la caja hay algo, que de seguro que no.

¡TERRIBLE MOMENTO!

El senyor Lluich despedintse dels quatre Xanxes que durant onze mesos, pagant Barcelona, li han servit de ninyera, de cambra, de cuynera y de criada.

ra'l cas no hi ha hagut cap necessitat de cantar *Els Segadors*.

Els regidors republicans, per boca del Sr. Corominas, han exposat els agravis que del poder central venen rebent els municipis no ja sols de Catalunya sino d'Espanya entera.

Es ja intolerable lo qu' está passant. El govern de Madrid aspira a no deixar ni recort de la vida de las regions. Se diria que havent perdut ab las colonias ultramarinas el medi de colocar empleats y d'afavorir amichs, tracta de convertir a cada regi6 en una colonia. Tenint tants compromisos entre mans, no's para en barras y cap a las provincias etjega sas famélicas llopadas.

Vol monopolisar el Notariat y l Magisteri públich, obligant a que 's fassin a Madrid las corresponents oposicions. Els aspirants de provincias han d'imposarse al efecte gastos que molts d'ells no poden suportar, y encare 'ls queda per pelar la quía de las influencias que allí ho son tot. De igual manera pretén disposar dels metjes titulars, dels contadors municipals y dels secretaris d'Ajuntament, atropellant la ley que deixa a las corporacions municipals en la plena facultat de nombrar y separar lliurement als seus empleats segons creguin y entenguin que millor puguin servirlos.

Així d'intrusi6 en intrusi6, d'abús en abús, tots els pobles d'Espanya quedaran subjectes als capritxos y concupiscencias del poder central. El govern disposarà dels seus funcionaris: als Ajuntaments no se 'ls reservarà més que la facultat d'aguantarlos y pagals'hi 'l sou.

Y contra aixó han protestat y 's proposan empen-

dre una activa y enérgica campanya 'ls regidors republicans de Barcelona y, com es natural, s'han unit ab ells els regidors regionalistas. En aquest punt no hi ha majorías ni minorías dintre de la Corporaci6 municipal barcelonina: no n'hi haurá tampoch en las restants poblacions de Catalunya, y es de creure que enlá del Ebro, per tot hont se conservi sols una espurna de dignitat, surgirá una protesta vigorosa que farà trontollar als que pretenen convertir el govern de la naci6 en la més asquerosa y repugnant de las baraterías.

Y així quedarà demostrat que la guerra als abusos de la centralisaci6 no es privilegi exclusiu del regionalisme, sino un deber de tots els espanyols amants de sos furs naturals y de la dignitat de la patria.

P. DEL O.

*
*
*

D' aquell amor antich no 'n queda rés,
l'orgull el va glassar;
no sé ben bé del cert si va morir;
paréixme a cops que sols s' anestessia.
Perque si s' hagués mort ben de debó
me sembla que al besar com sempre faig
las galties dels teus nets,
no 'm vindria a trobá 'l recort gemat
d' aquelles ilusions que com a mí
ressegueixen bronzentas el teu cap
quan els fills dels meus fills, cridats per tú,
retornante 'ls pet6ns que tú 'ls hi fás.

J. COSTA POMÉS

LAS ILUMINACIONES DE LA RAMBLA

—¿Que no viene nadie á verlas?
 ¿Que eso es un fracaso gordo?
 No hay que espantarse, caramba!
 ¡Hi pasecharém nosotros!

LAS EMPENTAS DEL CONCURS HIPICH

Las tardes de mes concurrencia.

EL COLEGI PALLOFA

Van dirme que aquell dematí feyan els examens, els solemnes examens de fi de curs, y com que ab aquestas cosas sempre s' hi aprén y l' acte era públich, vaig deixarm'hi caure.

La sala, entre alumnes y espectadors, era casi bé plena. Naturalment, tots vehins del barri, caras conegudas. Aquí, á las darreras filas de cadiras, cuyadosament arregleradas, s' hi veyan el senyor Rafel dels mobles, el llauner, l' herbolari, l' Antón estorer, la betas y file, la senyora del sabater, la Pepa adroguera... Allá, als banchs del devant, inquiet, fentse dissimuladas muecas, els xicotets que baix la escrutadora mirada dels seus pares anavan á sufrir el temut examen.

Comensá la ceremonia. El senyor Pallofa, vestit de pontifical com es de rigor en semblant diada, feu sonar una campaneta y cridá al primer alumne de la llista:

—Señor Puig.

—Presente.

—A ver cómo se porta V. ¿Qué es Historia?

—¿Historia?—va repetir el noy ab la mateixa cara que si li parlessin de la lluna.

—Sí, señor. ¿No sabe V. qué es Historia?

—¡Ah!... Historia... es... es un libro que explica cosas... y guerras.

—¿Quién fué Pelayo?

—Un hombre muy valiente.

—¿Cómo lo demostró?

—Matando á muchas personas...

El mestre arrufá el nas y cambiá de tema.

—¿Dónde está América?

—¿América?... En la Habana.

—¿Quién la descubrió?

—Los marineros.

—¿No fué principalmente uno que se llamaba Colón?

—Sí, señor.

—¿Qué era Colón?

—Una estatua.

—Lo que V. querrá decir es que Barcelona le erigió una estatua para honrar su memoria. ¿No es eso?

—Eso mismo.

—Muy bien... Ahora vaya V. á la pizarra y escriba.

L' alumne va agafar el guix y 's mirá al mestre.

—Ponga V.: *El hombre...*

En Puig escrigué:

—*El ombre...*

—¿Por qué no pone V. una hache?

—No me acordaba.

Y barrant ab promptitut lo escrit, va posar:

—*Hel ombre...*

Veyent que la cosa s' enredava per moments, el senyor Pallofa 's mossegá 'ls llabis y, tallant l' examen en sech, invitá al noy Puig á assentarse y digné á continuació:

—Señor Camps.

No fou gayre més brillant la proba del alumne Camps que la del alumne Puig. Va dir que lo que separa á Espanya d' Africa son els Pirineus, que 'l riu més important de Catalunya es el Tajo, que la capital de Russia es Port-Arthur y que l' aygua que cau quan plou se forma «en los días lluviosos.»

Després de 'n Camps, seguí en Fábregas, á continuació vingué en Vidal, darrera d' aquest va examinarse en Martí, y aixís, de un á un, tots els alumnes del senyor Pallofa van passar per las forcas caudinas del reglamentari interrogatori, demostrant —entre nosaltres signi dit—que 'l que no era digne

de tirar un carro, era mereixedor de rodar una cinia.

Jo estava escriuint.—¿Cóm acabarà aixó?—'m preguntava á mí mateix, tan espantat del atrás de las pobras criaturas, com admirat del aplóm del mestre que, coneixedor com havia de ser del estat intel·lectual dels seus deixebles, s'atrevia á sometre'ls á aquella moixiganga d'examens.

Aviat vaig saberho cóm acabava.

Preguntats ja tots els noys y després d'un breu intermedi, durant el qual pares y mares s'entretinueren mirant embabiecats las mostrats caligráficas que 'ls alumnes havian fet precisament per aquell dia, torná á reanusarse la ceremonia, compareixent el senyor Pallofa ab un grapat de diplomas plens de coloraynas y assentantse ab molta magestat á la presidencia.

—Señores—va dir el digníssim mestre, deixant caure lentament las paraulas, com si volgués ferlas aprendre als pares de memoria:—va á procederse á la repartición de las notas que los alumnos, por su saber y aplicación, han merecido.

Y sense perdre un moment el seu ayre de gravetat, comensá á dir noms y á repartir diplomas.

—Señor Puig... Sobresaliente.

Señor Camps, Sobresaliente.

Señor Fábregas, Sobresaliente.

Señor Vidal, Sobresaliente.

Señor Martí, Sobresaliente...

Y aixís sucesivament fins acabar la llista. Tants caps, tants barrets: tants *sobresalientes* com alumnes hi havia á la sala. ¡Una rifada en tota regla!

De segur que si á solas el senyor Pallofa hagués pogut explayarse'm, m'hauria dit:

—¿Qué vol que fassi?... No 'm queda més remey que arreglarho aixís. Si no 'ls dongués *sobresalient*, las familias ne sortirian disgustadas y 'm treurían els noys d'estudi. D'aquesta manera tothom queda content y un hom pot anar tirant sense grans amohinos.—

Y com que aixó es veritat, y á Barcelona els Collegis Pallofa abundan qu' es un horror, y ni 'ls pares se 'n enteran, ni las autoritats semblan preocuparse'n, al baixar jo la escala, anava pensant que no té res de extrany que 'l nostre nivell intel·lectual sigui tan bonich, ni que 'l aulfals y las garrofas es-cassejin més y més cada día.

A. MARCH

DOS LLAMPS

A un incrédul panteista, pels catòlics mal mirat, en una nit de tempesta un llamp el carbonisá. Al enterarsen el clero feu fe un sermó, y predicant, se digué que á aquell *heretje* aixís Deu el castigá.

Mentres el tal sermó 's feya altra tempesta estallá, y quan sortí de l'esgleia, matá al predicadó un llamp. Y 'ls fídels mort que 'l vejeren exclamaren:

—¡Era un *santi*!

JOFEGEN

UN ARTICULO DE L' AULÉS

En cumpliment de la paraula empenyada, l'amich Aulés ens ha favoreescut ab el següent article, plena demostració de que als pochos días de trobarse á Barcelona ha recobrat de plé á plé l'accent catalá que temia haver perdut á conseqüencia de sa llarga residencia á Cuba.

Llegéixinlo y veurán l'originalitat y la bona sombra ab que fá la crítica teatral.

NOVETATS

COMPANYIA DRAMÁTICA DE MARÍA GUERRERO.—
A fuerza de arrastrarse.

A mí sempre m'ha agradat més anar al teatro á la tarde que á la nit, y aquesta afició no es d'ara, que es quan s'hi ha donat la gent. Aixó ja 'm passava á mí quan no hi anavan més que las criadas, y m'agradava més, entre otras rahóns, porque no havia de perdre horas de dormir, encare que 'm quedés á veure tota la funció.

El diumenge passat veig que á Novetats anuncian una obra de l'Echegaray; jo que sí, convidó á la familia, y cap al teatro falta gent.

¡Quina tarde vaig passar! ¡La boca encare 'm fá salivera! ¡El Café de Novetats es una maravella! A vostés ja no 'ls deu fer cap efecte porque están acostumats á veure'l; pero á mí 'm va deixar espantat, y aixó que vinch de l'Habana. ¡De la mateixa Habana!

A la patria del cacao, del xocolate y del *café* no n'hi ha cap que s'hi acosti ni de mil lleguas. El més gran cabria á la cunya del de Novetats.

Grandiós, fresch, clar de nit y de día, decorat ab elegancia y bon gust, ab aquells suntuosos cristalls dels finestrals que li donan aspecte de *invernadero* y permeten que 's vegi la gent del passeig de Gra-

OLORANT L' ESPIFIADA

—¿Vols t'hi jugar que aquest cohet ha fet llufa?

TESORERIA AJUNTAMENT
BANCO HISPANO COLONIAL

Abundancia y miseria.

cia, y espléndidament il·luminat desde que 's comensa á fer fosch, convida á passarhi 'l rato, perque, vaja, s' hi está bé. En Fuentes fá temps que 'm ve darrera perque li dongui una obra per Romea, pero ja li he dit ben clar: —Fill, no se 'n refihi pas; estich ocupadíssim; passo la vida al Café de Novetats.

¿Y aquell saló dels billars? Aquella munió de boles que rodan, y de tacos que 's bellugan, y de palos que cauhen, y de jugadors que s' entrabancan, es de lo més distret que he vist en ma vida. ¡Si 'n deu valer de diners aqueix café! Solzament las bolas dels billars, avuy día, que, segons d'eu 'l meu amich Llanas, se van acabant els elefants, deuen costar una fortuna.

Si fos possible transportar aqueix café á la Habana tal com está aquí, ab un parell d' anys s' hi guanyaria un milió de duros.

Embabiecat, com si vingués de fora, 'm trobava jo ab totes aquestas impresions, quan me varen avisar de que ja estava comensada la funció, y m' en vaig anar corrents cap al palco. Estavan fent el primer acte de la obra y havian ja fet el prólech. ¡Quin' altra emoció!

La sala del teatro me va transportar al any 68. Allí, en aquell mateix escenari (*), la Reguer y en Rossell (que al cel sigan) m' havian estrenat els *Cinch minuts*.

Y vaig pensar ab l' Ignasi, el meu bon amich Ignasi, l' home més práctic que he conegut, l' empresari de més talent, de més pit y de més cor que hi ha hagut á Barcelona; el fundador del Tívoli y de Novetats, l' amo de tot, inclús el gran café; el pare del simpátich Joanet, el sogre del popular Vicentó, dels meus amichs Joanet y Vicentó que son avuy las dos columnas que sostenen el negoci, con servant la tradició del gran Ignasi.

Al acabarse 'l primer acte, com tenia molta sed perque havia menjat arrós ab peix, me 'n vaig tornar al café á pendre una gaseosa. Las gaseosas de Novetats ¡fins las gaseosas! son diferents de las altres. ¡Fan passar molt mes la sed! No sé que tenen. Deu ser perque están ben presentadas.

Durant el segon acte de la obra vaig tornar á pensar ab l' Ignasi. Me vaig recordar d' aquella *salida* seva—no sé si la sabrán—que dona idea del seu nivell intelectual.

Aquell any que va caure tanta neu, el sostre del Tívoli vessava. ¡No n' hi cabia pas més! L' Ignasi, comprenent el perill que corria 'l sostre de enfonsarse, va discorre una manera de remediá el conflicte enginyosíssima. Si pujan homens al terrat per netejarlo—va pensar—augmentarán el pes de la neu, y avans de tréurela s' haurá enfonsat el sostre. ¡Ell que sí, quina s' en pensa! Fa encendre tots els llums del teatro, y l' éxit va coronar els seus esforços. Ab l' escalfor dels llums la neu se va anar fonent y va quedar net el terrat, perque ¡es clar! l' aygua va fer el seu fet. ¿Qué tal? ¿Era ó no esquilat de clatell l' Ignasi Elias?

Vaja, 'ls dich que vaig passar una tarde deliciosa. ¡Quin café 'm van servir acabat el segon acte. ¡Ni á la Habana!

Pero l' emoció més forta la vaig rebre al final de l' obra de Echegaray.

Vaig pendre una llet *marengada* en el Café de Novetats, que me 'n recordaré mentres visqui.

EDUARD AULÉS.

(*) Perdon'ns l' amich Aulés: l' estreno de *Cinch minuts fora del mon* tingué efecte á Novetats, pero no en l' actual, sino en el primitiu que, portant el mateix nom, feya cantonada á la Ronda de Sant Pere, en el solar ahont l' Alejandro M. Pons y en Manuel Girona s' hi han fet construir dos magníficas casas.—(N. de la D.).

ELS QUE TORNAN

EDUARD AULÉS

A América un jorn marxá,
fresch, ple de vida y humor;
ha estat prop d' un sigle allá,
torna, y... miratel, lector:
¡mes fresch que quan se 'n va aná!

TÍVOLI

Entre las obras novas que s' han posat en escena, s' hi eontan *L' Africana* y *Cavaleria rusticana*, ab las quals vá ocuparse 'l cartell la nit de la verbena de Sant Joan.

L' Africana sigué objecte de algunas esmotxadas, entre las quals hi ha que contar tot lo que 'ns quedava del acte quint.—No podentlo donar tot—devia pensar la direcció—tant se val no donarne gens.

En l' execució varen distingirse de una manera especial la Sra. Ranz, qu' encarná molt bé la protagonista, cantant ab justesa tot l' acte segon, ab intenció la mitat del quart, y ab fogós apassionament el gran duo de amor.

Tingué un digne acompanyant ab el tenor Villalta, que sigué molt justament aplaudit en l' andant de l' *aria* y en el duo, la pessa culminant de la partitura.

En Gnaccarini resulta un Nelusko, que sab commoure al públich ab el tó entre fréstech y sentimental que imprimeix al personatge.

Las demés parts sortiren ben desempenyadas.

De manera, que á no ser l' esmotxament á que avants ens hem referit, hauríam tingut una *Africana* del hù, entera y verdadera, molt superior á lo que 's pot esperar en un teatro quals preus económichs no sembla que puguin consentir grans primors d' execució.

Si no del tot arrodonida, sortí també digna de aprecí *Cavaleria rusticana*, especialment en lo que 's refereix al treball de la Maria Corti (Santuzza) y del tenor Breda (Turiddu). En el duo ratllaren no á l' altura de Breda, sino á la del Montseny.

Las grrrrans festas de Barcelona

Jurat d' honor del Concurs de flors y plantas.

Las parejas que varen ballar el "Ball del ciri".

El paller.

L' elefant.

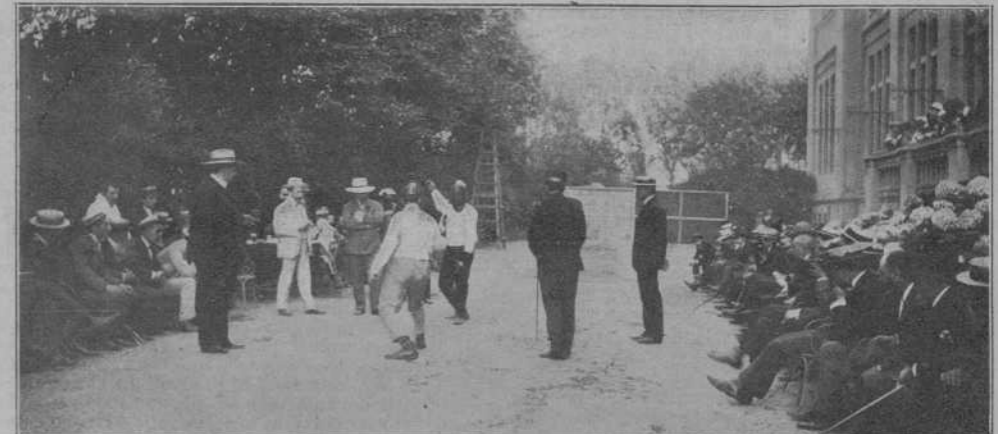

La petxina.

Quatre senyoretas
vestides de blanc,
quatre noys que corren
fins á reventar,
quatre cotxes cursia
bastant mal posats,
quatre fanals tristos
de quatre anunciants,
quatre assalts d' esgrima
entre quatre gats,
quatre serenatas
en quatre arrabals,
quatre balls de yespre
en quatre mercats,
quatre banderets,
quatre lunchs molt cars,
quatre ximplerías,
quatre disbarats,
quatre corre-cams,
quatre flors de drap;
veus' aquí la síntesis
de lo més granat
qu' hem vist en las festas
del Juny d' aquest any.

Els corredors de las carreras de bicicletas.

Sessió d' esgrima al jardí del palau de Bellas Arts.

CARRUATGES QUE CONCORREGUEREN AL FAMOS "COSO FLORIDO"

L'orquestra conchuda ab acert pel mestre Mazzi's veje obligada á repetir l' *Intermezzo*, á las vivas instancias del públlich, que á pesar de ser ja un' hora intempestiva, encare estava per músicas. Lo qual no té res d' extrany, essent la música ben interpretada.

NOVETATS

No precisava anunciar que 'l drama *Andrónica* era de 'n Guimerá: fins donantlo á l' escena á través de una traducció castellana, (en catalá, tal com sigué escrit no s' ha representat encare) l' espectador menos versat en descubrir per la fesomia de un' obra al pare que l' ha engendrada, hauria dit desde las primeras escenas de *Andrónica*:

— Aixó es de 'n Guimerá.

Y s' hi hauria anat confermant més y més en las escenas successivas; y la seva convicció hauria anat arrelant-se y prenent peu de acte en acte, fins arribar al final, sense el menor dupte, sense la vacilació més mínima. Sols en Guimerá concibeix aixó; sols en Guimerá desarrola un argument en una forma tan dislocada; sols en Guimerá acumula ab tanta prodigalitat, ab tanta furia els efectes escénichs y 'ls llampechs de la dicció.

Andrónica es una nova forma del seu etern drama.

Aquesta vegada ha portat á un poble de Orient els potentes efectes del amor, que repentinament, com per art mágica, transforma als homes y als pobles.

Andrónica es una novicia que s' presenta al decrepit Nicéforo, de quinas mans s' está esmunyint el poder; y s' hi presenta pera salvar al seu poble invadit per una nació rival. Nicéforo no s' limita á seguir las inspiracions de *Andrónica*, sino que reviscolantse tot d' una de l' especie de neurastenia que l' aclapara, s' enamora d' ella y l' abraça y la besa ab passió frenética.

Resisteix *Andrónica* y torna al convent. Las intrigas dels cortesans portan las cosas de manera que arriban á precipitar la professió de la novicia. Se veu venir qu' en aquell solemne instant se presentarà Nicéforo. Y en efecte: compareix aquest perseguit per son poble, y cau als peus del altar, ahont, de nou, *Andrónica* 'l salva de la sanya dels seus perseguidors.

Ja desde llavors la professa se 'n va ab ell, ó ell se l' emporta. L' amor que sentia per la seva patria aquella especie de precursora de Joana d' Arc s' amplia ab l'

amor que sent per Nicéforo. Pero aquesta passió resulta sacrílega: els prelats la condemnan acerbament: un coro de mitrats més numerós que 'l de *L' Africana* fulmina 'l terrible anatema, incitant al poble á donar mort á la mala monja.

Un cortesá agraviat, á qui Nicéforo havia manat matar sense acabarho de conseguir, es qui s' encarrega de cumplir l' ordre dels prelats. La deixa morta de un traydor cop d' espasa, y 'l poble aisa 'l cadáver com un pendó de guerra y conchut per Nicéforo's llansa á la lluyta contra 'ls invasors.

Tal es, condensat en breus paraulas, l' argument del drama. Un va-hi-tot de fantasia y de imaginació desbordada, y un nou exemple de que 'l celebrat dramaturg catalá careix en absolut de aquellas qualitats que radican en l' estudi psicológich y en la serena armonía del conjunt y de las parts. Guimerá veu sols els efectes brillants, fascinadors, y s' hi llença á salts y s' hi rebat á esbatzegadas sense medir la resistència dels obstacles... Per cert que un dels obstacles que resultan casi sempre mes atropellats es la veritat de l' acció y encare mes la dels personatjes.

Uneixis á n' aixó una dicció febril, rublerta de figuras y en especial de hiperboles, y s' acabarà de tenir una idea de la característica del dramaturg catalá, que tants llars porta conquistats.

Aplausos obtingué ab *Andrónica*, y aixó qu' en el teatro no s' hi veyan als seus més entusiastas admiradors. Els companys de causa están molt ressentits de que al estrenar una de las sevas obras haja donat la preferència á la versió castellana sobre l' original catalá. Tonterías y miserias.

L' execució molt cuidada, y en quant al vestuari y al decorat escénich *hors ligne*. Está vist que sols en Diaz de Mendoza á Espanya no retrocedeix davant de las exigencias de una producció, per costosas que siguin. Gasta lo qu' es necessari, y no s' contenta ab gastarho, sino que ho gasta bé, donant sempre probas de propietat y de bon gust.

ROMEA

Ab tot y haver sigut anunciat ab certa pompa, l' estreno de *Els precaris* no sportá gayre públlich al teatro del senyor Franquesa.

Se tracta de una obra de carácter social, en la qual els problemas que s' intentan desenvolharhi flaquejan per la base, donchs faltant veritat y vida en el drama, y sobre tot, despullats de psicologia els personatjes, las ideas que llensan resultan exentas de fermesa y sinceritat.

Artísticament la obra del senyor Forga, no té res de moderna. En els aparta, monólechs y efectes de contrast (que es lo que més hi predomina) s' hi nota la inexperiencia del autor que sembla que hagi descuidat lo principal pera enlayrar lo secundari. Aixís ho entengué part del públlich, qui donantse per enganyat en lo que respecta á la *tendencia moderna*, traduhí el seu disgust en forma contundent.

En *L' Aplech de la Alegria*, quadret de costums ampurdanesas y original del mateix autor, hi ha alguns tochs ben ensepegats que demostran alguna condició en lo que á ambient local se refereix. L' argument tampoch resulta despreciable, donchs l' obreta es ben pensada; pero el diálech es sumament pesat en ocasions, arribant en alguns punts á ferse insostenible.

Esperém que no desmayará el jove autor dramátich y 'na alegrarém de que aviat se desquiti ab unas obras menos *modernas* y més *indiscutibles*.

DESCENTRALISACIÓ TEATRAL

El moviment escénich se va escampant pels extréms de Barcelona.

Ja no es sols en els teatros y barracas del Paralelo ahont regna una gran animació: també á la barriada de Gracia s' inauguran locals, com el *Teatro del Bosque*, situat en l' antich bosch de *La Virreyna*, en condicions molt amenas y agradables. Hi treballa una companyia d' ópera. El popular Utor hi ha cantat *Aida*, y en Cardinalli s' ha compromés á cantarhi *Otelo*.

Desde la vehina Riera de Sant Gervasi hi assisteix un número considerable d' arrossayres. No veuhan l' espectacle; pero 'l senten, y en els moments en que s' ho val, basta l' aplaudeixen.

N. N. N.

CONCURS D' ESGRIMA

M. KUENTZ

Mestre d' armas de París

Guanyador de la Copa oferta pel Ajuntament de Barcelona.

LA REVERSIO DELS TRANVIAS O 'L TIMO DE LA CARTERA

¡Son els mateixos!

Sombres de 'n Rius y Tauler, de 'n Masvidal l' arrossayre, de 'n Fontrodona l' tranquil; sombras dels braus personatjes que un día á la Casa Gran deixareu tan ben sentada la vostra reputació d' amichs de la saragata, jextremiuvos d' alegría, doneu rienda al entusiasme y al só dels Goigs de Sant Prim ballen la dansa macabra!

Moriren, sí; pero us queda la satisfacció inefable d' haver deixat hereus dignes de la vostra alegre fama. La Casa de la Ciutat es avuy la copia exacta d' aquella época gloriosa en que, *administrant* vosaltres, allí no 's parlava més que de *juergas*, serenatas, tiberis, *lunchs*, recepcions, visitetas á Moncada, excursions en carretel la, xampany, puros de l' Habana y altres y altres ingredients comestibles ó fumables.

¡*Todo está igual*, nobles sombras! Si us dessiu una passada pel Barcelona d' avuy, us quedariau de marbre al veure l' identitat entre aquells grans temps y 'ls d' ara. ¡Veuriau quins regidors! ¡Veuriau ab quina gracia cada tres ó quatre días saben organisa un ápat, ó un entaulat *elancé*, ó un certamen de pollastres, ó un sopá *eliminatorio* ó un esmorzar de cal Ample!

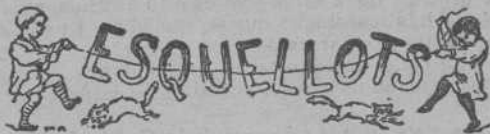
Hi haji ó no hi haji motiu, sigui ó no buyda la caixa (que generalment ho es sempre) ¡allí, allí veuriau trassa en inventar festes hípiques, concursos de flors y plantas, exposicions de fanals

—¡Pero qué m' ha donat aquest inglés! ¡Si aquí no hi ha més que trossos de diari y papers inútils!

y la mar de cosas raras, sóls per divertirshi elle y 'la de la seva camada, mentres el poble infelis badalla, renega y pagal

Sí; poden estar tranquilas, sombras quatre cops sagradas: la llevar que vau sembrar ha caygut en terra sana. Els concejals d' avuy día (us ho dfa qui ho ven y ho palpa) son tan amichs d' aná en cotxe, tan inclinats á fé 'l *caca*, tan aficionats á festas, tan escassos de sustancia tan mals administradors y tan *frescos* com vosaltres.

HELIUS

¡Bonicas festas! ¡Expléndidas! ¡Colossals! Y sobre tot productivas... molt productivas!

Tant que 'ls industrials no saben ahont ficar els quartos que hi han vingut á deixar els forasters. Perque ja se 'n haurán adonat: Barcelona s' ha omplert de forasters. Els trens dels ferrocarrils de tan atestats s' encallavan pel camí, y era menester envial'hi locomotoras y més locomotoras per' ajudarlos á arrencar.

NOTAS COMICAS

Passeigs, plassas y carrers, dels més estrets als més amples, bullían de generació

Y tothom tirava 'ls diners: corrían rius de plata y queyan nevadas de bitllets de banch.

Per aixó, sens dupte, 'm deya un industrial:

—No sé qué ferme'n dels guanyes d'aquests días... A casa no m'hi caben.

—Aixó ray—li vaig respondre—porti'ls al Banch.

—Oh, es que tampoch al Banch els volen admetre. M'han dit que tenen las caixas abarrotadas.

Tot aixó que 'ls conto no ha succehit. Es senzillament la condensació d'un somni de grandesas que va tenir un dels més entusiastas organitzadors de las festas.

Un somni defraudat. La gent de fora no está per festas. Els més, per pelats; els altres, per estar atalejats ab las feynas del camp. El qui no sega 'l blat, sulfata las vinyas. ¡Bó sería que per anar á Barcelona á veure las llums de la Rambla, 'l mildiu s'apoderés dels cepes!

A més de que, si no existeix, ha d'existir per molta gent un refrá que digui: «Pel juny, clou el puny.»

¡Pobre Sr. Lluch!

Vels'hi aquí que á lo millor de las sevas glorias y venturas li ha caygut á sobre la crisis ministerial.

Pero ell no ha imitat á n'en Villaverde. Ell no ha dimitit punt en blanch. Y en cas de ferho, no va anarse'n esperant que 'l rellevesin.

Veritat es qu'estavam en plena octava de Corpus, y tenia tants y tants compromisos d'anar á lluhir el garbo en las professóns, que no ha volgut anarse'n sense cumplirlos tots.

Per aquest motiu, diumenje un graciench graciós, al veure'l passar empunyant la barra del pendó principal, no va poder menos de dir:

—Mirenlo: ja no es un arcalde de R. O. el que passa.

—¿Donchs qu'es?—li preguntaren.

Y ell respongué molt amatent:—Un pendó.

L'últim número de *La Campana de Gracia* sigué denunciat, y recullida tota la edició, á causa d'haverse efectuat la denuncia avants de la publicació del número.

El representant d'en Villaverde á Barcelona, quan el govern ja era caygut, doná aquesta falconada de traïdor al valent senmansari republicá.

Tampoch aquest any ha contribuhit l'Ajuntament als gastos de la professó de Corpus.

A pesar de lo qual, els elements clericals y ultramontans que l'any passat van armar aquella ruidosa protesta de la suscripció dels 10 céntims, aquest any s'han mantingut quiets, com si no tinguessin cap motiu d'alborotarse.

Ab lo qual han demostrat que son uns rellotjes que no tenen més que 10 céntims de corda.

Un dels últims números de la *Gaceta de Madrid* ha publicat un real decret nomenant Arquitecte arqueolech de la provincia de Barcelona.. ¿á qui dirían?

A D. Lluís Doménech y Montaner.

Ja sé que l'arqueología poch ó res té que veure ab la política... Pero tot fent política contra 'l tirano, la Gloria més llegítima de la nostra terra va cassar la Direcció de la Escola d'Arquitectura, y ara arplega un altre cárrech, que no sabém si será retribu-

—La veritat... ¡may, may m' havia divertit tant com aquests días!

—¡Quina llástima ¿eh? que 'l teu marit no pugui ser regidor tota la vida!

—Son molt petites aquestas maduixas...

—¡Petitas!... A vosté li deuen semblar. ¡Com que las veu de tan en l'ayre!

CIRIS TRENCATS

—¿Veus, Pepito? Aquí té la noya de qui li parlava. ¿Qué me 'n diu?
—Que... "no me canso de admirar esos árboles gigantes..."

—¿Encare estás á la mateixa dispesa?
—¡Cá! M' he hagut de mudar. Figúrat que 'l dispeser no fumava... y 'm veyá obligat á comprarme 'l tabaco.

hit; pero que de totas maneras es un cárrech oficial. Aquí tenen demostradas las ventatjas de ser ben mascle y de treure 'l pulmó per la boca, cantant:— ¡Bon cop de fals!

També aquest any ha sortit á llum la llegenda falsificada del robo d' un gran número de pedras preciosas qu' en altres temps adornavan la Custodia de la Catedral.

El Noticiero s' ha encarregat de propolarla en els següents termes:

«En los días de la Revolución de Septiembre algunos partidarios de la libertad robaron también varias de las joyas de la histórica custodia, cuyas piedras preciosas fueron á parar á las casas de préstamos.»

Aixís s' escriu la Historia en la nostra terra.

No es exacte que 'l robo á que fa referencia *El Ciero* hagués ocorregut en els días de la Revolució, sino un ó dos anys avants d'aquest gloriós moviment.

Tampoch s' ha probat may que 'ls autors del de licte signessin liberals.

Pel misteri de que va rodejarse 'l fet, per las circunstancias especiales qu' en ell varen concorre, y fins pel poch interés que 's va desplegar en descubrir els culpables, tothom en aquell temps va creure que 's tractava de un robo domèstich.

No eran ni podían ser liberals els que varen perpetrarlo. Més aviat ratas de sagristía.

La primera nit de las festas van cridar molt 'l atenció las grans precaucions que 's varen pendre.

No 's veyan més que policías y guardia civils á peu y á caball, á tot lo llarch de la Rambla.

—¿Per qué serà aquest luxo, aquesta ostentació de forsa pública?—se preguntavan molts. Y ningú sabia atinar en el motiu.

Fins que un va dir:

—Por... res més que por.

—Pero por de qué?

—Que sé jo: tal vegada de que 'ls llumets elèctrics calin foch als plátanos y de que 'ls pardals al veure's sorpresos pel foch, armin un rebombori.

El 20 de juny *La Perdiu* consagra la seva efeméride al general de Marina Miquel de Bohera, fill de Sant Felin de Guixols, á qui, l' any 1538 li fou concedit el *Tusó d' or*.

Y deya al final de la nota:

«Las despallas de 'n Miquel de Bohera, una de las figuras més grans de la historia de la Marina catalana, reposan dignament á l' antiga Colegiata de Santa Agna.»

¡Y tant dignament! Dintre de un modest sepulcre colocat prop del cancell d' entrada. Sepulcre que no sempre 's pot veure, puig la major part del temps permaneix tapat sota las rimas de cadiras que 's llogan en aquella parroquial iglesia.

Bó es honrar á un héroe de la patria, que per haver salvat la vida al emperador Carles I, meresqué d' ell la distinció del *Tusó d' or*.

Però ¡que dimontri! Es encare millor que ni per aquest, ni per cap altre motiu, quedi endarrera 'l negoci de las cadiras.

Aquests regionalistas que desempenyan cárrech en las Corporacions populars ¿cóm es que no han fet res pera donar una mica de lluhiment á las pasadas festas?

¡Y tan poch que 'ls hauría costat á alguns de aportarhi 'l seu concurs personal!

Per exemple en Cambó: ¿cóm es que va abstenirse de pendre part en el concurs de sardanistas?

¡SIC TRANSIT GLORIA MUNDI!

—¡Tan bé que m' anava aixó,
y ara... tórnat'e'n á casa!

¿Y en Prat de la Riba? ¿Cóm s' explica que no anés á lluhir la seva serietat en el Ball del Ciri de Castelltersol?

Aquesta desatenció, aquest despreci envers las dansas típiques de la terra, per part de qui, com ells, desempenya càrrech públich, dintre del regionalisme, francament, ni s' explica ni té perdó.

¡Y després voldrán encare que 'ls reelegeixin!
¡Descastats!

Epissodis nacionals.

A Guadalajara eran tan grossos y de cuidado els toros que sortiren á la plassa, que després de haver sigut voltejats dos dels *diestros*, els altres companys se negaren á continuar treballant. El públich volia matarlos. Y l' alcalde va conduhirlos á la presó y á la nit va posarlos en llibertat.

Diguin en vista de aixó, si en materia de *quites* no hi ha arcaldes á Espanya, capassos de apostar-selas ab el difunt Lagartijo?

A Cádiz, diumenje, un entussiasta va saltar al rondel, y'l toro va enganxarlo, deixantlo sobre l'arena agonisant.

Un toro, per lo vist, partidari del descans dominical.

—Per aixó va deixar al entussiasta en situació de descansar per tota la vida... ó per tota la mort, qu' encare es més llarga.

Xascarrillo de postres:

En Baldiri que ha sigut cinch vegadas viuado, troba al seu amic Vicens que acaba de perdre á la seva esposa y está en extrém desconsolat.

—Vaja, home, sossega't—li diu per aliviarlo.—Fins que n' hajas perdudas tantas com jo, encare 'n tens per temps. Ja sé qu' es una cosa aquesta que al principi adoloreix. Pero á partir de la tercera, un fins s' hi acostuma.

QUÈNTO

En una reunió d'amichs se parla de somnis extravagants.

—Jo—diu un d'ells—aquesta nit n' he tingut un que m' ha fet patir molt.

—A veure, conta'!—li diuhen els altres.

—He somniat que m' havia mort. Han vingut els capelláns á buscarme; han cantat las absoltas y l' enterro ha comensat á marxar, ab la particularitat de que jo mateix seguia darrera de la caixa.

—¿Hi havia molta gent?

—Bastanta. Pero tothom hi anava ab la més gran indiferencia, fumant y conversant, y alguns pegant llambregadas á las noyas que passavan pel carrer. Creguéu que l' únich qu' estava affigit y desesperat de veras era jo.

Novedad

CARLOS VI EN LA RÁPITA

POR

B. PÉREZ GALDÓS

Tomo 7.º de la 4.ª serie de Episodios Nacionales.

Ptas. 2

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

2.ª SERIE * CUADERNO 4.º

Barcelona á la vista

ESPLÉNDIDO ÁLBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

ACABA DE PUBLICARSE

Libro hecho á conciencia

Indispensable á todo despacho

— 2 tomos, Ptas. 20 —

16 VISTAS CADA CUADERNO

Van publicados los Cuadernos

1.º, 2.º, 3.º, 4.º

En prensa

5.º CUADERNO

30 céntimos

Fuera de Barcelona, 35

AVISO IMPORTANTE

Pueden adquirirse los cuadernos de la 1.ª serie

1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º, 10.º, 11.º y 12.º

al precio de

30 céntimos cuaderno

La colección de los 12 cuadernos, encuadernados á la inglesa,

Ptas. 8

EDICIONS POPULARS

Aquesta senmana sortirà

ORACIONES

PER

SANTIAGO RUSIÑOL

Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llibrans del Giro Mútuu ó bé en sellos de franquig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responem d'extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

¡JA NO ES ALCALDE!

J. H.

—¡Adeu siau, brillants projectes!
 ¡Adeu siau, cotxes de franch!
 ¡Adeu siau, tovas poltronas
 y encantadors restaurants!...